

Mesto gozdarskega načrtovanja v okviru prostorskih in naravovarstvenih direktiv EU

The role of forest management planning in EU directives concerning spatial planning and nature protection

Darij KRAJČIČ* Mojca TOMAŽIČ**

Izvleček:

Krajčič, D., Tomažič, M.: Mesto gozdarskega načrtovanja v okviru prostorskih in naravovarstvenih direktiv EU. Gozdarski vestnik 63/2005, št. 7-8. V slovenščini s izvirnim v angleščini. Cit. lit. 12. Prevod izvlečka v angleščino Jana Oštir.

Članek povzema ključne direktive Evropske unije, ki so pomembne za gozdnogospodarsko načrtovanje. Ugotavlja tudi, kako so cilji direktive transponirani v slovenski pravni red. Opisani so postopek presoje gozdnogospodarskih načrtov. Nakazana je možnost nadgradnje gozdnogospodarskih načrtov v načrte upravljanja Natura 2000 območij. Avtorja ugotavljata, da bi bila nadgradnja načrtov smotrna in racionalna v območju gozdov, saj gozdovi pokrivajo 70% Natura 2000 območij. Projekt Life III Narava, ki ga vodi Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, Zavod za gozdove pa je partner, išče rešitve v tej smeri. Potrebna bo smelost gozdarske stroke in odpiranje za druga znanja in deležnike v gozdnem prostoru.

Ključne besede: direktiva, gozdnogospodarsko načrtovanje, Natura 2000, upravljalški načrti

Abstract:

Krajčič, D., Tomažič, M.: The role of forest management planning in EU directives concerning spatial planning and nature protection. Gozdarski vestnik, Vol. 63/2005, No. 7-8. In Slovene, with abstract in English, lit. quot. 12. Translated into English by Jana Oštir.

The article outlines those key directives of the European Union which are important for forest management planning. The authors also attempt to determine how the goals of such directives are transposed into Slovenian laws. The process of assessing forest management plans is described. The authors suggest how forest management plans could be upgraded to become part of plans for the management of Natura 2000 Sites. They state that the upgrading of plans would be efficient and rational for forest areas, since forests account for 70 % of the Natura 2000 sites. The project "Life III Nature", administrated by the Institute of the Republic of Slovenia for Nature Conservation, whose partner is the Slovenian Forest Service, is seeking relevant solutions. Undoubtedly, forestry will need to show a fair amount of courage and there will need to be an opening up to other knowledge, skills and stakeholders in the forest.

Key words: directive, forest management planning, Natura 2000, management plans

1 UVOD

V procesu prilagajanja Slovenije za vstop v Evropsko unijo je nastala vrsta sprememb, ki vplivajo na delovanje družbe in večine njenih sestavnih delov. V prvi vrsti so nastale spremembe na zakonodajnem področju, pri izvajanju te zakonodaje pa tudi v praksi. Pri tem so bili nekateri sektorji bolj drugi pa manj udeleženi. Relativno veliko novosti je na področju urejanja prostora in okolja, katerega sestavni del je tudi varstvo narave. V tem procesu neposrednega vpliva na gozdarstvo ni bilo, medtem ko je precej posrednih vplivov. V članku tako želimo osvetliti te vplive in ugotoviti tudi možnosti za večjo uveljavitev gozdnogospodarskega načrtovanja.

2 DIREKTIVE, KI VPLIVAJO NA GOZDARSKO NAČRTOVANJE

V sistemu evropskih direktiv, ki so posredno ali neposredno povezane s prostorom in okoljem, in s tem tudi gozdarskim načrtovanjem, vidnejše mesto zavzemajo vsaj štiri:

1. Direktiva o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje.

* Doc. dr. D. K., univ., dipl., inž., gozd., Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, Dunajska 22, 1000 Ljubljana

** M. T., univ. dipl. geogr., Zavod Republike Slovenije za varstvo narave OE Celje, Stanetova 6, 3000 Celje

2. Vodna direktiva (okvirna vodna direktiva).
3. Direktiva o pticah.
4. Direktiva o habitatih.

2.1 Direktiva o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje

Ni naključje, da kot prvo omenjamo prav direktivo o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje, ki s stališča okoljske politike poudarja, da mora Evropska skupnost prispevati k ohranjanju, varovanju in izboljšanju kakovosti okolja, varovanju zdravja ljudi, preudarni in varčni rabi naravnih virov ter temeljiti na načelu previdnosti. Zahteve varstva okolja morajo biti vključene v opredelitev politik in dejavnosti EU, predvsem zaradi vzpodbujanja trajnostnega razvoja.

Okoljska presoja je pomembno orodje za vključevanje okoljskih vidikov pri pripravi in sprejemanju načrtov in programov, ki bodo verjetno imeli znatne vplive na okolje. V državah članicah so različni sistemi okoljske presoje, ki naj bi vsebovali vrsto skupnih postopkovnih zahtev s ciljem prispevati k visoki ravni varstva okolja. Sistemska okoljska presoja naj bi se izvedla za vse načrte in programe, ki se pripravljajo za več sektorjev in ki bodo imeli verjetno znaten vpliv na okolje. Kadar pa načrti in programi opredeljujejo rabo majhnih območij na lokalni ravni ali pomenijo manjše spremembe, naj bi se presojali le, če je ugotovljeno, da bodo imeli znaten vpliv na okolje.

Na ravni Skupnosti je potrebno opredeliti minimalni okvir okoljske presoje, ki bo določal splošna načela sistema presoje, podrobnosti pa bodo prepuščene državam članicam ob upoštevanju načela subsidiarnosti. Direktiva je postopkovne narave. Zahteve naj bi se vključevale v obstoječe postopke, ali v postopke uvedene posebej v ta namen. Da se prepreči podvajanje presoje, se uvede postopek presojanja na različnih ravneh hierarhije načrtov in programov.

Načrti in programi, ki se presojajo so načrti in programi za kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, energetiko, industrijo, promet, ravnanje z odpadki, upravljanje voda, telekomunikacije, turizem, prostorsko načrtovanje, rabo zemljišč ter presoja javnih in zasebnih projektov na okolje.

Prav tako zapadejo pod presojo načrti in programi za posebna območja varstva na podlagi direktive o pticah in direktive o habitatih (območja Natura 2000).

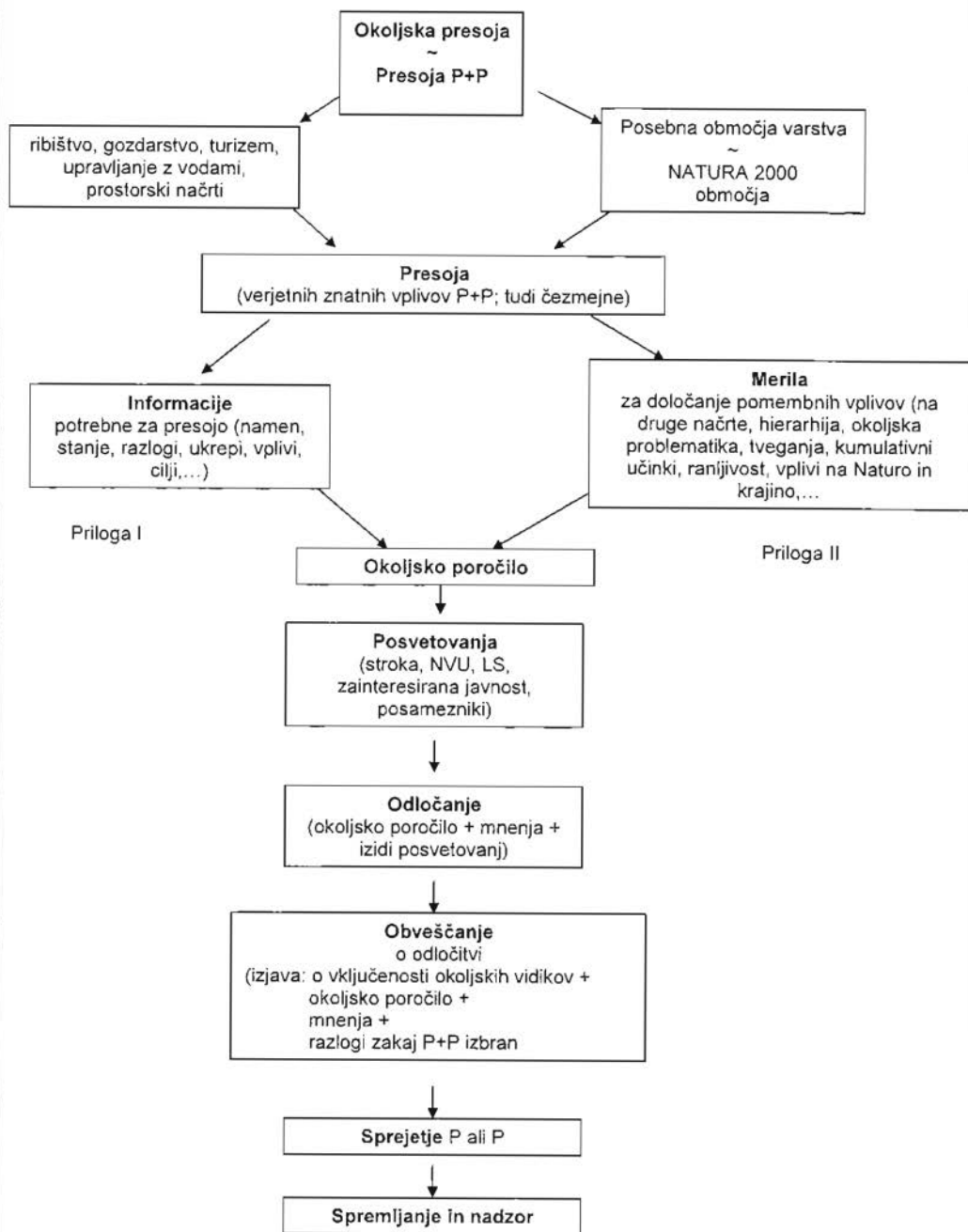
Cilji direktive presoje nekaterih načrtov in programov so:

- ohranjanje, varovanje in izboljšanje kakovosti okolja,
- preudarna in varčna raba naravnih virov,
- uveljavljanje načela trajnostnega razvoja, celovitosti in preventive,
- opredelitev minimalnega okvira okoljske presoje na ravni EU,
- sodelovanje, partnerstvo in solidarnost med državami EU,
- podrobnosti okoljskih presoje na lokalni ravni so prepuščene članicam.

Postopek presoje se začne s preverjanjem verjetnih znatnih vplivov načrta oziroma programa, tudi čezmejnih. Na osnovi informacij potrebnih za presojo (Direktiva, Priloga I) in jasnimi merili za določanje pomembnih vplivov (Direktiva, Priloga II) je potrebno pripraviti:

1. Okoljsko poročilo je del dokumentacije, ki vsebuje ustrezne **informacije** določene v direktivi. V *Prilogi I* so navedene vse informacije potrebne za presojo ter s katerimi se opredelijo, opišejo in ovrednotijo verjetni znatni okoljski vplivi izvajanja načrta ali programa. Med te informacije sodijo oris vsebine in glavni cilji, stanje okolja in razvoj, značilnosti območja, problemi v okolju, cilji, vplivi, ukrepi za preprečitev, tehnična sredstva in opremljenost ... V *Prilogi II* pa so podana **merila** za določanje verjetne pomembnosti vplivov, kot so verjetnost, trajanje, pogostost in popravljivost vplivov, kumulativnost vplivov, čezmejnost, tveganje za zdravje ljudi in okolje, velikost in prostorski obseg vplivov, pomen in ranljivost območij, naravne značilnosti ...
2. Posvetovanje: osnutek načrta ali programa in okoljsko poročilo, morata biti dana na voljo vsem nosilcem urejanja prostora (stroka) in zainteresirani javnosti. S tem je dana možnost, da v ustreznem času podajo svoje mnenje k osnutku načrta in programa, preden se načrt ali program sprejme ali vloži v zakonodajni postopek.
3. Odločanje o presoji se izvede na podlagi okoljskega poročila, mnenj stroke, zainteresirane javnosti ter izidi posvetovanj, ali je presoja določenega načrta ali programa potrebna.
4. Obveščanje o odločitvi ali se načrt oz. program sprejme. Vsem udeležencem so dani na voljo načrt ali program kakršen je bil sprejet, izjava iz katere je razvidno, kako so bili vključeni okoljski vidiki, okoljsko poročilo, mnenja in izidi posvetovanj

Postopek presojanja planov in programov (P + P) na podlagi direktive:

ter podani razlogi, zakaj je bil načrt ali program izbran.

5. Sprejetje načrta ali programa.
6. Spremljanje in nadzor izvajanja načrta ali programa.

2.2 Vodna direktiva

Natančneje in pravilneje jo je poimenovati "okvirna vodna direktiva". Okvirna vodna direktiva širi obseg varstva voda na vse vode in določa jasen cilj, da je potrebno do leta 2015 doseči "dobro stanje" vseh evropskih voda in zagotoviti trajnostno rabo vode po vsej Evropi.

Okvirna direktiva o vodah uvaža nov, inovativen pristop v upravljanju z vodami. Ključni elementi direktive so:

- varovanje vseh voda – reke, jezera, obalne vode, somornice in podzemne vode,
- visoko zastavljeni cilji, ki zagotavljajo dobro stanje vseh voda do leta 2015,
- sistem upravljanja znotraj porečij z zavedanjem, da se vodni sistemi ne končajo na političnih mejah,
- čezmejno sodelovanje med državnimi in vsemi vpletenimi stranmi,
- aktivna udeležba vseh vpletenih pri upravljanju z vodami, vključno z nevladnimi organizacijami in lokalnimi skupnostmi,
- zmanjšanje in nadzor onesnaževanja iz vseh virov, kot so kmetijstvo, industrija, gospodinjstva, urbana območja ...
- politika določanja cen vode in uveljavljanje načela "onesnaževalec plača",
- uravnoveša interese okolja z interesi tistih, ki so od njega odvisni.

Voda je občutljiv vir in onesnaženje, ki ga povzročamo je kompleksno, tako talne kot podtalne vode. Zato je eden izmed glavnih ciljev okvirne direktive preprečiti onesnaževanje pri viru in določiti nadzorni mehanizem. Ob dejstvu, da na vodo vpliva toliko dejavnosti je še toliko pomembnejše, da razumemo pomen ohranjanja vode ter jo varujemo pred onesnaženjem. S tem postaja bistvenega pomena za naše življenje trajnostno upravljanje z vodami, katerega namen in cilj je, da prihodnjim generacijam zagotovimo dovolj vode, ki bo ustrezala visokim standardom kakovosti.

Okvirna direktiva o vodah zahteva skupno upravljanje voda iz določenega vodnega območja in v tesnem sodelovanju držav članic, regij in lokalnih skupnosti. Prav tako je cilj okvirne direktive vzpodbu-

dit vse zainteresirane (društva, posameznike, stroka) k aktivnemu sodelovanju pri upravljanju z vodami. Ob zavedanju, da je voda dragocena dediščina in jo je potrebno ohraniti tudi za prihodnje rodove, je zelo pomembno, da ji določimo ceno, ker prav s tem dosežemo bolj gospodarno porabo. Ob tem se upošteva načelo "onesnaževalec plača".

Način, kako se bo izvajala okvirna vodna direktiva je edinstven, ker se opira na sodelovanje vseh vpletenih in ponuja državam članicam, kandidatkam in vsem interesnim skupinam možnost novega partnerstva.

Okvirna vodna direktiva je postavila pomembnejše roke:

- **december 2003** – regionalni in državni zakoni s področja vode se prilagodijo okvirni vodni direktivi in začne se sodelovanje vodnih območij;
- **december 2004** – zaključni se analiza obremenjenosti naših voda in vplivov nanje, vključno z gospodarsko analizo;
- **december 2006** – začno se izvajati programi spremljanja stanja vode kot podlaga za upravljanje z vodami;
- **december 2008** – javnosti predstavijo prvi načrti upravljanja z vodami;
- **december 2009** – objava prvih načrtov upravljanja s porečji;
- **december 2015** – vode naj bi dosegle dobro stanje.

2.3 Direktiva o pticah

Direktiva se nanaša na ohranjanje vseh prosto živečih vrst ptic, prisotnih na evropskem ozemlju držav članic. Vključuje varovanje, upravljanje in nadzor nad prosto živečimi vrstami ter določa pravila njihovega izkoriščanja.

Uporablja se za ptice, njihova jajca, gnezda in habitate.

Direktiva o pticah je bila sprejeta iz naslednjih spoznanj:

- zelo hitro upada število mnogih vrst prosto živečih ptic, ki so naravno prisotne na ozemlju EU kar pomeni resno grožnjo ohranjanja naravnega okolja,
- o nujnosti ohranjanja, vzdrževanja ali obnavljanja zadostne raznovrstnosti ter površine habitatov, ki so potrebni za ohranitev vseh vrst ptic, njihovih habitatov, selitvenih poti, preživetje in razmnoževanje.

Nameni direktive so:

- da se predvidijo ukrepi na različne dejavnike, ki

lahko vplivajo na število ptic, kot so neugodni vplivi človekove dejavnosti, uničenje in onesnaževanje habitatov ptic, ujetje in ubijanje ptic ter trgovina z njimi,

- nujnost ohranjanja, vzdrževanja ali obnavljanja zadostne raznovrstnosti ter površine habitatov, ki so nujni za ohranitev vseh vrst ptic, njihovih habitatov, selitvenih poti, preživetje in razmnoževanje,
- potreba po splošni prepovedi trženja, omejevanju lova, uporabe različnih sredstev, naprav in načinov za množično in neselektivno ujetje ali ubijanje ter lov.

Cilji direktive so:

- izboljšanje življenjskih razmer, skladen razvoj gospodarskih dejavnosti in uravnotežena širitev in ohranitev vrst prosto živečih ptic,
- ohranjanje in dolgoročno varovanje ter upravljanje naravnih virov.

Na podlagi direktive morajo države članice vsaka tri leta pošiljati zbirna poročila.

2.4 Direktiva o habitatih

Direktiva prispeva k splošnemu cilju trajnostnega razvoja. Cilj je prispevati k zagotavljanju biotske raznovrstnosti z ohranjanjem naravnih habitatov in prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst na evropskem ozemlju, ki so v interesu Skupnosti. Zaradi naraščajočega slabšanja stanja naravnih habitatov in upadanja prosto živečih vrst ter nevarnosti, ki jim grozijo in pogostokrat segajo čez meje držav, je potrebno ukrepati na ravni Skupnosti, regije in lokalne skupnosti.

Direktiva vključuje naslednje elemente:

- vzpostavi se usklajeno ekološko omrežje posebnih ohranitvenih območij, imenovano Natura 2000, ki vključuje tudi območja, ki so jih države članice določile na podlagi Direktive o pticah. Omrežje sestavljajo območja z naravnimi habitatnimi tipi (priloga I) in habitati vrst (priloga II), da se vzdržuje ali obnovi ugodno stanje ohranjenosti habitatov in vrst na njihovem naravnem območju razširjenosti,
- vsaka država članica prispeva k vzpostavitvi območij Nature 2000 sorazmerno glede na zastopanost naravnih habitatov in vrst ter določi posebna ohranitvena območja,
- naravne habitatne tipe, rastlinske in živalske vrste, ki so v interesu Skupnosti in za katere je treba določiti posebna ohranitvena območja,

- merila za izbiranje območij, ki se opredelijo kot območja pomembna za skupnost in določijo za posebna ohranitvena območja,
- živalske in rastlinske vrste, ki jih je potrebno strogo varovati,
- živalske in rastlinske vrste pri katerih je odvzem iz narave in izkoriščanje lahko veljajo ukrepi upravljanja ter
- podani so prepovedani načini in sredstva za ujetje in ubitje ter prevozna sredstva.

2.4.1 Območja Natura 2000 v Sloveniji

V Sloveniji je določenih 286 posebnih varstvenih območij (območij Natura 2000). Večji del predvsem velikih območij porašča gozd, 9 % površin je nad gozdno mejo. Pomemben je tudi delež travnišč. V zavarovanih območjih (Triglavski narodni park, regijski in krajinski parki, rezervati in naravni spomeniki) je 25 % skupne površine območij Natura 2000.

Od 286 območij Natura 2000 jih je 26 določenih na podlagi direktive o pticah, katerih skupna površina je 498.046 ha, kar znaša 25 % površine Slovenije. 260 območij so potencialna območja Nature 2000, določena na podlagi direktive o habitatih. Skupna površina je 639.878 ha, kar znaša 32 % površine Slovenije. Območja po habitatni in ptičji direktivi se pretežno prekrivajo, saj je 60 % površin, predlaganih na podlagi direktive o habitatih, znotraj posebnih varstvenih območij po direktivi o pticah. Skupna površina tako predstavlja 35,5 % Slovenije.

Predloge območij, ki jih je Slovenija opredelila na podlagi direktive o habitatih, bo Evropska komisija sprejela po posebnem postopku, ki je daljši in manj neposreden kot določitev območij po ptičji direktivi.

3 TERMINOLOGIJA

Uporabljena terminologija v vseh omenjenih direktivah nakazuje skupno smer oziroma kar skupne cilje direktiv. Strnemo jo lahko v naslednje sklope:

- varovanje, ohranjanje, izboljšanje, zaščita (okolja, življenja, vrst, voda, ekosistemov, habitatov, zdravja ...),
- dobro stanje (voda), ugodno stanje (vrst, habitatov), ekološki cilji (vode), ekološke zahteve (vrste),
- upravljanje in načrti upravljanja (voda, Natura 2000 območij, naravnih virov ...),
- podani ukrepi in jasni cilji direktiv,
- zmanjšanje vplivov (predvsem negativnih),

- sistemsko presojanje (tako po vertikali kot horizontali),
- trajnostni razvoj,
- informiranost in obveščenost širše javnosti (na meddržavnem nivoju, regionalnem, državnem in lokalnem),
- monitoring in nadzor,
- Natura 2000, zavarovana območja (varovana območja).

4 USMERITVE

Direktive vsebujejo tudi splošne usmeritve, ki narekujejo članicam in pridružitvenim članicam:

- povezanost, hierarhičnost, usklajenost, učinkovitost,
- preglednost in višja javna zavest (zavedanje),
- informiranje, obveščanje, solidarnost,
- aktivna udeležba (stroke, nevladnih organizacij, lokalne skupnosti, zainteresirane skupine),
- sodelovanje, čezmejno sodelovanje,
- partnerstvo,
- enotnost metodoloških pristopov.

5 IZVAJANJE DIREKTIV V SLOVENIJI

Po pravni ureditvi Evropske unije se direktive za razliko od uredb in odredb ne uporabljajo neposredno, ampak se skozi nacionalno zakonodajo in ukrepe zasledujejo cilji, ki jih direktive določajo. V Sloveniji smo omenjene direktive transponirali skozi naslednje zakone:

- Zakon o varstvu okolja
- Zakon o urejanju prostora
- Zakon o ohranjanju narave
- Zakon o graditvi objektov
- Zakon o vodah

in na njih temelječih podzakonskih aktih. Vidimo, da se v tem procesu ni spreminjal področni gozdarski zakon. Kljub temu pa imajo ti procesi močan vpliv na gozdnogospodarsko načrtovanje, saj med drugim uvajajo njihovo presojo.

5.1 Izvedba presoje gozdnogospodarskih načrtov

Gozdnogospodarski načrti se skladno z določbo direktive, ki je povzeta v 101. členu Zakona o ohranjanju narave (ZON), presojajo. Presojamo sprejemljivost njegovih vplivov oziroma posledic izvedbe načrta glede na varstvene cilje Natura 2000 območij in zavarovanih območij (npr. parkov itd.).

Presojo sprejemljivosti gozdnogospodarskih načrtov izvajamo po postopku, ki ga določa pravilnik (Ur.l.RS št. 130/04). Izdelovalec načrta (ZGS) obvesti Ministrstvo za okolje in prostor o nameravani obnovi gozdnogospodarskega načrta. Ministrstvo na podlagi mnenja Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN) izda odločbo o potrebnosti presoje. Ključna pri odločitvi je ocena, ali bi izvedba plana lahko imela negativni vpliv na ugodno stanje vrst in habitatnih tipov v območju Nature 2000 ali v zavarovanem območju.

Na območju gozdov se skladno s pravilnikom (Ur.l. RS št. 130/04) presojajo naslednji posegi v naravo:

- posaditev gozdnih plantaž,
- gradnja gozdnih cest oziroma poti,
- izvedba negovalnih ukrepov v gozdu,
- postavitev obore v gozdnem prostoru,
- pogozditev s tujerodnimi drevesnimi vrstami,
- posek 90% debeljakov na več kot 0,5 ha,
- postavitev mrhovišč,
- postavitev lovske preže,
- postavitev krmišč.

V presoji se ugotavlja vpliv izvedbe načrta na vrste in habitatne tipe, določene s pravilnikom.

Ugotavljamo, da je le del zgornjih vsebin lahko razlog za presojo gozdnogospodarskih načrtov, saj načrti ne določajo vseh naštetih posegov v naravo. V praksi se bo to dogajalo večinoma zaradi gradnje cest, v primeru negovalnih del večinoma le pri morebitnih ukrepih v malinovju, jagodičevju ipd. in izjemoma pri poseku 90% debeljakov na več kot 0,5 ha (npr. v Prekmurju, kjer je to način gospodarjenja). Drugi posegi v naravo niso predmet gozdnogospodarskega načrta in zato tudi ne morejo biti razlog za presojo. Povsem napačna je trditev, da je že obstoj območja Nature 2000 v okviru nekega načrta zadosten razlog za izvedbo presoje.

Presojo načrtov bo potrebno izvesti tudi, če iz obvestila izdelovalca načrta (ZGS) ni mogoče razbrati ali bo izvedba načrta imela vpliv na Natura 2000 območja ali zavarovana območja. Pri tem izhajamo iz načela previdnosti, ki je sestavni del vseh faz presoje. Načelo previdnosti se skladno s pravilnikom uporablja tako, da v primeru dvoma prevlada javna korist ohranjanja narave nad razvojnimi interesi in drugimi javnimi koristmi. Šteje se, da je dvom izkazan, če odločitve v posameznih stopnjah presoje ni možno sprejeti na objektivni in z dokazi podprti ugotovitvi.

Po odločitvi o potrebnosti presoje izdelovalec izdela predlog načrta, okoljsko poročilo in njegovo

revizijo. Zatem ZRSVN preveri ustreznost teh dokumentov in izda mnenje o sprejemljivosti vplivov načrta. Na podlagi tega ministrstvo pripravi pisno poročilo z odločitvijo ali je vpliv izvedbe načrta na ugodno stanje vrst in habitatnih tipov sprejemljiv ali ne. V primeru potrditve načrta ga začnemo tudi izvajati. V primeru negativne odločitve je možen še postopek prevlade druge javne koristi nad javno koristjo varstva narave.

5.1.1 Prevlada druge javne koristi nad javno koristjo varstva narave

Kot zanimivost predstavljamo postopek prevlade druge javne koristi nad javno koristjo varstva narave.

Druga javna korist, ki lahko prevlada nad javno koristjo varstva narave, mora biti določena z zakonom in če ni drugih ustreznih rešitev za uresničitev te javne koristi. Predlog odločitve o prevladi druge javne koristi pripravi MOP na podlagi mnenja ZRSVN, odločitev pa sprejme Vlada. Pri tem se sprejme tudi odločitev o nujnih izravnalnih ukrepih. Če gre za Natura 2000 območja, se o tem obvesti Evropsko komisijo. Pred odločitvijo o prevladi druge javne koristi na Natura 2000 območjih, je v nekaterih primerih potrebno pridobiti mnenje Evropske komisije.

Ocenjujemo, da se bo v gozdnogospodarskem načrtovanju ta postopek izvajal res izjemoma in to iz dveh temeljnih razlogov:

- Ni utemeljenih razlogov, da bi bil razkorak med trajnostno rabo gozda in načeli zagotavljanja ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov nepremostljiv.
- Težko bi zakonsko utemeljevali nek drug javni interes v gozdovih, ki je predmet gozdnogospodarskega načrta. V primeru Natura 2000 območij s prednostnimi vrstami in habitatnimi tipi bi se namreč moral nanašati le na varstvo zdravja ali življenja človeka ali javno varnost ali imel koristne posledice in bistveni pomen za okolje ali na druge nujne razloge prevladovanja javne koristi pri čemer je potrebno posvetovanje z Evropsko komisijo.

5.2 Presoja sprejemljivosti gozdnogojitvenih načrtov

Gozdnogojitveni načrti se ne presojajo, ker jih ne sprejemamo po postopku, določenem v 101. členu ZON-a. Ta pravi, da se lahko presojajo samo plani, ki jih na podlagi zakona sprejme pristojni državni organ ali pristojni organ samoupravne lokalne skupnosti.

5.3 Presoja sprejemljivosti izgradnje gozdnih cest in vlak

Presoja sprejemljivosti izgradnje gozdnih cest in vlak se izvede glede na to ali gre za enostavni ali manj zahtevni objekt.

Pravilnik o vrstah zahtevnih, manj zahtevnih in enostavnih objektov (Ur.l.RS št. 114/03) opredeljuje gozdne vlake kot enostavni objekt, če so dolge do 1km, sicer gre za manj zahtevni, medtem ko je gozdna cesta enostavni, če je dolga do 2 km, sicer je manj zahteven.

Za enostavni objekt se morebitna presoja (če ima izgradnja lahko negativni vpliv na varovano območje) izvaja po postopku pridobivanja naravovarstvenega soglasja. Za manj zahtevne objekte pa se morebitna presoja izvaja v okviru pridobivanja gradbenega dovoljenja.

5.4 Gozdnogospodarski načrti kot upravljavski načrti Nature 2000 za gozdna območja

V Sloveniji pokrivajo predlagana (po habitatni direktivi) in določena (po ptičji direktivi) območja Nature 2000 35,5% površine od katerih je 70% gozdov. 6. člen Habitatne direktive predvideva načrte upravljanja za Natura 2000 območja. Zanje se lahko pripravijo posebni načrti upravljanja ali pa so ohranitveni ukrepi zajeti v že obstoječih razvojnih načrtih. Za območja gozdov je zagotovo smotno, da gozdnogospodarske načrte z ustreznimi vsebinami nadgradimo v načrte upravljanja za Natura 2000 območja. Strokovni predlog tako spremenjenega gozdnogospodarskega načrta bo eden od rezultatov Life III projekta: Natura 2000 v Sloveniji – modeli upravljanja in informacijski sistem (KRAJČIČ 2004), ki ga vodi Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, Zavod za gozdove pa je eden od partnerjev. V tej fazi je pripravljen Vodnik vsebin za pripravo načrtov upravljanja območij Nature 2000, ki se bo še testiral na več konkretnih objektih. Več informacij o projektu najdemo na spletni strani www.zrsvn.si.

O teh dopolnitvah kaže razmišljati tudi pri spremembah Pravilnika o gozdnogospodarskem in gozdnogojitvenem načrtovanju, ki so v teku.

Če bi gozdnogospodarski načrti pridobili status načrtov upravljanja Natura 2000 območij in zavarovanih območij, ki so potrebni za varstvo teh območij, zanje presoja sprejemljivosti ne bi bila potrebna. Ohranjanje teh območij se namreč skladno s 33 čl. ZON-a zagotavlja tudi z ukrepi po drugih pred-

pisih (ne le ZON-a), ki lahko prispevajo k njihovi ohranitvi, kamor se uvrščajo tudi načrti trajnostnega gospodarjenja oziroma upravljanja naravnih dobrin. Ukrepi se določijo s posebnim programom upravljanja, ki ga sprejme Vlada.

Z nadgradnjo gozdnogospodarskih načrtov v smeri upravljaljskih načrtov bi se povečala tudi njihova družbena pomembnost in vloga.

6 ZAKLJUČEK

Pravni red Evropske unije daje gozdarskemu načrtovanju možnost, da postane pomembnejši del načrtovanja v prostoru. Tradicija in izkušnje, ki jih gozdnogospodarsko načrtovanje vsekakor ima, lahko pomembno prispevajo h kakovosti načrtov upravljanja varovanih območij. Potrebna bo smelost in zlasti odprtost za druga znanja in deležnike v gozdnem prostoru ter vključevanje drugih vedenj v načrtovanje. Projekt Life, ki ga omenjamo, je zastavljen tako medsektorsko, da daje dobre možnosti za vključevanje vseh dobrih rešitev znotraj posameznih sektorjev (poleg gozdarstva še npr. vodarstvo, ribištvo itd.) v upravljanje Natura 2000 območij.

Pri vključevanju novih vsebin v načrte pa ne smemo pozabiti na ključno vsebino gozdnogospodarskih načrtov – to je trajnostno gospodarjenje z naravnim virom katerega sestavni del je tudi raba lesa.

7 VIRI

- Direktiva o habitatih *“Directive on the Conservation of Natural Habitats and of Wild Fauna and Flora – The Habitat directive – 92/43/EEC, 21. maj 1992.*
- Direktiva o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje *“Directive on the assessment of the effect of certain plans and programmes on the environment – 2001/42/EC, 27. junij 2001.*
- Direktiva o pticah *“Directive on the Conservation of Wild Birds – The Bird Directive – 79/409/EEC, 02. april 1979.*
- KRAJČIČ, D., 2004. Zavod Republike Slovenije za varstvo narave in projekt Natura 2000 v Sloveniji – modeli upravljanja in informacijski sistem.
- Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja. Ur. l. RS št. 130/04.
- Pravilnik o vrstah zahtevnih, manj zahtevnih in enostavnih objektov (Ur. l. RS št. 114/03)
- Vodna direktiva (okvirna vodna direktiva) *“Water Framework Directive – 2000/60/EC, 22. december 2000.*
- Zakon o graditvi objektov (ZGO-1), Ur. l. RS, št. 110/2002, 97/2003, 41/2004, 45/2004, 47/2004, 62/2004.
- Zakon o ohranjanju narave (ZON-UPB2), Ur. l. RS, št. 96/2004.
- Zakon o urejanju prostora (ZureP-1), Ur. l. RS, št. 110/2002, (8/2003 – popr.), 58/2003.
- Zakon o varstvu okolja (ZVO-1), Ur. l. RS, št. 41/2004.
- Zakon o vodah (ZV-1), Ur. l. RS, št. 67/2002, 110/2002, 2/2004, 41/2004.